

ÖĞRETMEN ALGILARINA GÖRE İLKOKUL MÜDÜRLERİNİN ETKİLİLİK DÜZEYLERİ

THE EFFECTIVENESS LEVELS OF ELEMENTARY SCHOOL PRINCIPALS ACCORDING TO TEACHER PERCEPTIONS

Esma As

Lefke Avrupa Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Öğretim ve Araştırma Enstitüsü
Eğitim Yönetimi ve Denetimi Yüksek Lisans Programı, Lefke-KKTC

esmaas@gmail.com

Received Date: 20-02-2018

Accepted Date: 15-03-2018

Published Date: 30-04-2018

Öz

Bu çalışma öğretmen algılarına göre ilkökullerinin etkililik düzeyleri ile ilgilidir. Bu araştırmanın amacı ilkökullerinin toplumsal ilişkiler, kavramlar ve teknikler alanlarındaki etkililik düzeylerini belirlemektir. Bu çalışmanın bilime katkısı eğitimin geliştirilmesi için ilkökullerinin etkililik düzeylerini belirlemektir. Araştırma KKTC'deki 20 resmi ilkökulda çalışan 240 öğretmenin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Katılımcılar uygun örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Veri toplama aracı Richard L. Andrews' in geliştirdiği ve Aksu(1994) tarafından Türkçe' ye çevrilen "Okul Müdürlerinin Etkililiği" anketidir. Şahin(2013) tarafından anketin güvenilirlik ve geçerlik çalışmaları yapılmıştır. Bu araştırmanın güvenilirlik çalışmalarında iç tutarlılık anlamında güvenilirlik düzeyleri ve madde-test korelasyonları test edilmiştir. Anketin genelinde ve alt boyutlarında bulunan değerler yüksektir. Anketin geçerlik çalışmaları daha önce anketi geliştiren araştırmacı tarafından yapılmıştır. Hesaplama sonuçlarına göre DFA modelinde veri-model uyumunun yüksek düzeyde ve manidar olduğu bulunmuştur. Verileri analiz etmek için parametrik olmayan hipotez testleri kullanılmıştır. Hipotezler 'Kruskall-Wallis H testi' ve 'Mann-Whitney U testi' ile test edilmiştir. Araştırmanın bulguları betimsel düzeyde öğretmen algılarına göre resmi ilkökullerinin üst düzeyde etkili olduğunu göstermektedir. Öğretmen algıları kıdeme, cinsiyete ve alt boyutlara (toplumsal ilişkilere, kavramlara, tekniklere) göre değişmemektedir. Öğretmen algıları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, ilkökuller, müdür, öğretmen, etkililik.

Abstract

This study is concerned with the effectiveness levels of primary school principals according to teacher perceptions. The aim of this research is to determine the effectiveness levels of elementary school principals in the fields of social relations, concepts and techniques. The purpose of this study is to determine the effectiveness levels of elementary school principals for the development of bilingual education. The research was conducted with 240 teachers working in 20 official primary schools in the TRNC. Participants were identified by appropriate sampling method. Data collection tool developed by Richard L. Andrews and translated into Turkish by Aksu (1994) is the questionnaire of "The Effectiveness of School Principals". Reliability and validity studies of the questionnaire were made by Şahin (2013). Reliability studies in this study were tested for internal consistency reliability and substance-test correlations. The values found in the survey and its sub-dimensions are high. Validity studies of the questionnaire were conducted by the researcher who developed the questionnaire. According to the results of calculation, data-model adaptation in DFA model is found to be high level and significance. Nonparametric hypothesis tests were used to analyze the data. Hypotheses were tested with 'Kruskall-Wallis H test' and 'Mann Whitney U test'. The findings of the study show that formal elementary school principals are at a high level of influence according to teacher perceptions at the descriptive level. Teacher perceptions do not depend on seniority, sex and sub-dimensions (social relations, concepts, techniques). There was no significant difference between teacher perceptions.

Key Words: Education, primary school, principal, teacher, effectiveness.

GİRİŞ

Eğitim insan davranışlarını değiştirme sürecidir. Bireylerin davranışlarında değişiklik yapmak ve eğitimi gerçekleştirmek için etkileşim gerekir. Eğitim ile insanlar belirli amaçlar doğrultusunda yetiştirilir. Çağa uygun bir eğitim planlı bir yönlendirme ile sağlıklı ve uyumlu şekilde olur. Eğitim sanatı ile insanlar kendini kontrol edebilir ve şartlara göre ayarlayabilir. Eğitim hayatı boyunca devam eden bir süreçtir (Yorgancıoğlu, 2012). Gelecek için mücadele edilmelidir. Daha iyi bir gelecek için neler yapılabileceği düşünülmelidir. Eğitimin etkili olabilmesi için gelecek yönetilmelidir. Düşünme, yazma, grup çalışması yetenekleri geliştirilmelidir. Gelecek için eğitilmiş insan gerekir (Drucker, 1996). Organizasyonların varlığını sürdürebilmesi için çalışanların eğitimine ve gelişimine önem

verilmelidir. Dünyaya uyum sağlanmalıdır. Eğitim ile kalite ve verim artar. Hayat boyu öğrenme politikalarını benimseyen kuruluşlar gelecekte mükemmel yaklaşabilir (Tınaz, 2000).

İnsanların bir hedefe ulaşmak için mücadele etmesi yönetim ile açıklanır. Yönetim insanları etkileyen ve yönlendiren bir bilimdir. Yönetim sayesinde insanlar güçlerini birleştirip örgütlenerek toplumun yararına çalışabilir. Yönetim fedakarlık gerektirir. Yönetim bilimi insanların yaptığı her şeyi araştırır (Öztekin, 2012).

En eski eğitim yöntemlerinden biri yönetici gözetiminde eğitimidir. Maliyeti az ve uygulaması kolay olduğu için çok sık uygulanır. Tecrübeli bir yöneticinin işe yeni başlayan bir çalışanı eğitmesi şeklinde eğitim verilir. Zaman kaybını önlemeye ve yanlış yapmamaya dikkat edilmelidir (Acar vd., 2013).

Her yönetici kendini ve kariyerini yönetmeye çalışırken sorunlar ile karşılaşabilir. Kendini yönetebilen bir idareci doğru kararlar alabilir. Daha iyi bir gelecek için insan önce kendini yönetmeyi öğrenmelidir. İnsanlar kendini değiştirmeye çalışmamalıdır. Kişi becerilerini geliştirmek ve kendine uyan işlerle uğraşmak için mücadele etmelidir. Birey bu şekilde sıradan bir işçi değil usta olabilir (Harvard Business Review, 2006).

Yöneticilerin etkililiğini artırması için gerekli teorileri, kavramları ve ilkeleri bilmesi gerekir. Organizasyonda çalışan herkesin yönetim bilgisi olmalıdır. Birey daha etkili olmak için çalıştığı organizasyonu bilmelidir. Her iş alanında çalışanlar yönetim konusunda bilgi sahibi olmalıdır. Grup birlikte çalışarak etkililiğini artırabilir (Koontz ve Wehrich, 1990). Yöneticilerin etkililik düzeyini artırması için araştırma yöntemlerini öğrenmesi ve uygulaması gerekir. Yönetici problemleri çözebilmek için araştırmalar yapmalıdır (Gill ve Johnson, 1991).

Çok fazla kriz çeşidi olabilir. Etkili bir yönetici kriz yönetiminde başarılı olmalıdır. Kriz yönetiminde güvenilir, planlı ve sistemli olmak gerekir. Etkili bir kriz yöneticisi saygın ve inandırıcı olmalıdır. Kriz yöneticisi krizi saptamak, krizi dondurmak, krizi çözmek ve krizden fayda sağlamak ile ilgilenmelidir. Bir yöneticinin etkililik seviyesi kriz yönetimiyle ölçülebilir. Yöneticiler sorunlara uzmanca yaklaşılmaya çalışmalıdır (Harvard Business Review, 2000).

Sürekli gelişim gösterebilmek için zamanı verimli kullanmak gerekir. Zamanı en iyi şekilde kullanmak şarttır. Geçen zaman geri gelmez. Çoğu insan zamanın kendine yetmediğini düşünür. Yöneticilerin sorumlulukları çok fazladır. Yöneticiler zamanı iyi kullanabilmek için eğitim, planlama, sistemlilik, insan ilişkileri, görev dağılımı konularında yeterli olmalıdır (Scoot, 1997).

Okul müdürlerinin etkililiğini göstermesi öğretmenler ve veliler ile işbirliği yapmasına bağlıdır. Bu grubun çözebileceği problemler şunlardır: Öğrencinin öğrenme problemleri, öğrencinin ihtiyaçları doğrultusunda eğitim ortamını hazırlama, öğrencinin sağlık problemleri. Sorunların çözümü için işbirliği şarttır. Sorunların çözümünde farklı yolların denenmesi gerektiği unutulmamalıdır (Gordon, 2006).

İnsanlar arasındaki iletişimin doğru kurulması gerekir. Başka insanlara karşı saygılı ve anlayışlı olunmalıdır. İletişimin sağlıklı sürdürülmesi gerekir. İnsanlar sadece kendini değil bütün toplumu düşünmelidir. Herkese değer verilmesi iletişimi güçlendirir. Etkili bir iletişim için okul müdürü herkese eşit davranmalıdır (Işıksaçan, 2013). Etkili iletişimde başarılı olmak için gerekli yöntemler ve teknikler bilinmelidir. Etkili iletişim dinamik, hoşgiden ve güçlü bir yapıda olmalıdır. Düşünceler ve duygular davranışları, motivasyonu, performansı etkilemektedir. Etkili bir yönetici uygun yöntemleri ve uygulamaları bilmelidir (Baguley, 1994).

Kaliteyi elde etmek için işlerin en az hata ile yapılması gerekir. Okul müdürlerinin işlerini doğru şekilde yapması beklenir. Yöneticiler eğitimin amaçları doğrultusunda bütün kaynakları iyi şekilde

kullanabilmelidir. Kaynaklardan yararlanabilmek için müdürler görevlerini bilmelidir. Bunun için yasalar, tüzükler, yönetmelikler, yönergeler ve genelgelerden yararlanılabilir. Yanlışlıkları önlemek için yazılanlar dikkatle okunmalıdır. Eğitimin amaçlarına zarar vermemek için bilgi yanlışlıkları ve eksiklikleri belirlenmelidir. Müdürün yönetim konusundaki yetersizlikleri işlerin istenen nitelikte olmasını engeller. Dünyanın değişimlerine uyum sağlanmalıdır. Her okulun kendi şartlarına göre eğitim programları vardır. Eğitimin amaçlarına ulaşabilmek için programın özenle hazırlanması ve uygulanması gerekir. Hızlı personel değişimine engel olmak için iyi bir yönetim gereklidir. Eğitimin kalitesini artırabilmek için çalışanların motivasyonu artırılmalı, rehberlik edilmeli, bilgileri ve becerileri geliştirilmelidir. Eğitimde yüksek bir kalite elde etmek için bütün çalışanların katılımıyla verim almak önemlidir (Ensari ve Gündüz, 2006).

Eğitim yöneticisi verim ve kalite gibi konularda yenilikler düşünmelidir. Yenilikler için neler yapılabileceğine karar verilmelidir. Bunun için eğitim yöneticileri tutucu değil girişimci olmalıdır. Yeni stratejilerin geliştirilmesi yöneticinin etkililik seviyesini artırır. Yetiştirilen bireylerin çağın değişimlerine uyum sağlayabilecek yeteneklere sahip olmasına dikkat edilmelidir. Zamanın yeniliklerine uyum sağlayamayan okullar işlevlerini yerine getiremez (Karlı, 2006).

İlköğretimden yüksek öğretime kadar öğretimin her dönemi önemlidir. Bunun için bütün dönemlerde eğitimin kalitesine dikkat edilmelidir. Öğretimin temellerinin atıldığı, herkesi kapsayan ilköğretime çok fazla değer verilmelidir. Eğitime çok fazla bütçe ayrıldığı için hedeflere ulaşmayı sağlayacak nitelikli işler yapılmalıdır. Okullarda istenen başarının elde edilmesinde yönetsel etkililiğin doğru olarak uygulanması gerekmektedir. Yönetsel olarak etkili olan bir okul eğitimin hedeflerine ulaşabilir.

Araştırmanın Önemi

Eğitim toplumun gelişimde en önemli unsurlardan biridir. Gelecek eğitim ile şekillenir. Ülkenin ilerlemesi eğitim düzeyi ile alakalıdır. İyi yetişmiş bireyler ülkesine yararlı olur. Çocuklara en kaliteli eğitimin verilmesi gerekir. Çocuklar yetişkin olduğunda ülkesi için çalışacaktır. Okullar eğitimin düzenli şekilde yürütüldüğü kurumlardır. İhtiyaç duyulan eğitimin verilmesinde okul çok önemlidir. Okulların problemleri belirlenmeli ve çözüm yolları aranmalıdır. Okulun başarısında okul müdürü çok etkilidir. Bu araştırmanın bilime yararı ilköğretim müdürlerinin etkililik düzeylerini belirlemektir. Bu çalışma ile özellikle okul müdürlerinin başarı durumları ile ilgili bilgilere ulaşılmıştır. Okul müdürleri ile ilgili araştırmaların eğitime katkısı olur. Bu çalışma eğitim ile ilgilenen herkes için yararlı olabilir. Müdürler, öğretmenler, öğrenciler, veliler bu bilgiler ışığında merak ettiklerini öğrenebilir ve eğitim için çalışmalar yapabilir. Yaşadığımız çağa uygun eğitim düzeyine ulaşabilmek için okul müdürlerinin görevlerini en iyi şekilde yerine getirmesi gerekmektedir. Etkili müdürler okullarını en yüksek başarıya ulaştırabilir. Gereken önem verilirse müdürlerin rehberliğinde okullar beklenen düzeye yükselebilir. Okul müdürünün etkisi ile okulda çalışan herkesin öğrenen örgüt anlayışıyla yenilenmesi birçok değişime sebep olabilir.

Sınırlılıklar

Araştırma 2017 – 2018 öğretim yılında KKTC'deki resmi ilköğretimde görev yapan öğretmenlerden elde edilen görüşlerle sınırlıdır. Bu araştırma toplumsal ilişkiler, kavramlar ve teknikler alt boyutları ile sınırlandırılmıştır.

Çalışmanın problem cümlesi amaçlar doğrultusunda şöyledir:

Öğretmen algılarına göre resmi ilköğretim müdürlerinin etkililik düzeyleri nedir?

Problem cümlesine ait alt problemler şu şekildedir:

1.11.1. Öğretmen algılarına göre resmi ilköğretim müdürlerinin toplumsal ilişkiler, kavramlar ve teknikler alanlarındaki etkililik düzeyleri nedir?

1.11.2. Öğretmen algılarına göre resmi ilköğretim müdürlerinin etkililik düzeyleri öğretmenlerin meslekteki kıdemine ve cinsiyetine göre değişmekte midir?

1.11.3.Öğretmen algılarına göre resmi ilkököl müdürlerinin toplumsal ilişkiler, kavramlar ve teknikler alanlarındaki etkililik düzeyleri öğretmenlerin meslekteki kıdemine ve cinsiyetine göre değişmekte midir?

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Çalışma tarama modelinde betimsel bir araştırmadır. Tarama modelinin hedefi bir durumu betimlemektir. Araştırılan olay, birey veya nesne değişiklik yapılmadan adlandırılmaya çalışılır. Etkileme mücadelesi olmaz. Gözlem yapıp belirlemeye önem verilir (Karasar, 2005).

Evren ve Örneklem

KKTC'deki 85 resmi ilkökulda 1194 öğretmen çalışmaktadır (Milli Eğitim Bakanlığı, 2017). Evren araştırma sonuçlarının genellenmek istendiği bütündür. Bu araştırmanın evrenini 2017 – 2018 öğretim yılında KKTC'deki resmi ilkökullarda görev yapan 1194 öğretmen oluşturmaktadır. Nicel araştırmalarda genellemeler yapmak önemlidir. Bunun için örneklem evreni temsil edebilecek düzeyde olmalıdır. İyi belirlenmiş bir örneklem ile yapılan çalışmalar çok iyi sonuçlar verebilir. Geçerli ve güvenilir veriler toplamak çok fazla veri toplamadan daha önemlidir. Yansızlık kurallarına göre evrendeki her öğretmenin örnekleme girebilme ihtimali birbirine eşittir (Kıncal, 2015). Örneklem yansız şekilde belirlenmiştir. Bütün ilçelerden okullar seçilmiştir. Örneklem uygun örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Zaman, para ve işgücü bakımından sınırlılıklar olduğunda örnekleme kolay ulaşabilmek ve uygulama yapabilmek için uygun örnekleme yöntemi tercih edilir. Bu araştırmanın örnekleme % 95'lik güven düzeyinde ($\alpha = 0;05$), # 0;05 örnekleme hatası ile 240 olarak kabul edilmiştir. Bu araştırmanın örneklemini 2017 – 2018 öğretim yılında KKTC'deki 20 resmi ilkökulda görev yapan 240 öğretmen oluşturmaktadır. Örneklemin 'kıdem' ve 'cinsiyet' değişkenlerine göre dağılımı Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1. Örneklemin Kıdem ve Cinsiyet Değişkenlerine Göre Dağılımı

Kıdem	Cinsiyet				Toplam	
	Erkek		Kadın			
	n	%	n	%	n	%
5 yıl ve altı	10	4.2	18	7.5	28	11.7
6 ile 10 yıl arası	16	6.7	32	13.3	48	20.0
11 ile 15 yıl arası	13	5.4	27	11.2	40	16.7
16 ile 20 yıl arası	10	4.2	30	12.5	40	16.7
21 ile 25 yıl arası	9	3.8	26	10.8	35	14.6
26 ile 30 yıl arası	12	5.0	21	8.8	33	13.8
31 yıl ve üzeri		2.5	10	4.2	16	6.7

	6					
Toplam	76	31.7	164	68.3	240	100.0

Örnekleme meydana getiren katılımcıların yarısından fazlası (%68.3) kadındır. Katılımcıların kıdem yıllarının ortalaması yaklaşık 16 yıldır. Katılımcıların büyük bölümü (%20.0) 6 ile 10 yıl arası kıdemlidir.

Veri Toplama Aracı

Araştırmanın veri toplama aracı orijinali Andrews (1967) tarafından hazırlanan “Washington Principal Evaluation Inventory” anketidir. Aksu (1994) tarafından Türkçe’ye “Okul Müdürlerinin Etkililiği Anketi” olarak çevirmiştir. Şahin (2013) tarafından anketin güvenilirlik ve geçerlik çalışmaları yapılmıştır. Anketin maddeleri etkililiğin üç alt boyutu ile ilgilidir. Alt boyutlar toplumsal ilişkiler, kavramlar ve teknikler olarak belirlenmiştir. Araştırmada kullanılacak anket, ‘her zaman’ ve ‘hiçbir zaman’ arasında 5’li Likert tipi derecelemeyle sahip toplam 60 maddeden oluşmaktadır. Bu maddelerden 21’i (1, 2, 3, 4, 8, 10, 12, 14, 16, 22,26, 28, 30, 36, 37, 45, 46, 51, 53, 57, 58’nci maddeler) toplumsal ilişkiler alt boyutu, 20’si (6, 9, 15, 19, 21, 24, 25, 31, 32, 33, 34, 40, 43, 44, 48, 49, 50, 52, 55,56’nci maddeler) kavramlar alt boyutu, 19’u (5, 7, 11, 13, 17, 18, 20, 23,27, 29, 35, 38, 39, 41, 42, 47, 54, 59, 60’nci maddeler) ise teknikler alt boyutu ile ilgilidir. Anketin orijinal güvenilirlik çalışmalarını Andrews yapmıştır. İç tutarlılık anlamında güvenilirlik katsayısı olarak Cronbach Alpha katsayıları her bir alt boyut düzeyinde hesaplanmıştır. Buna göre toplumsal ilişkiler alt boyutunda güvenilirlik katsayısı 0.91, kavramlar alt boyutunda güvenilirlik katsayısı 0.85 ve teknikler alt boyutunda güvenilirlik katsayısı 0.91 olarak hesaplanmıştır. Anket Türkçe’ye çevrilirken uzman görüşleri alınmış, güvenilirlik çalışmaları, faktör analizi ile yapı geçerliği çalışmaları yapılmıştır. Güvenirlik çalışmalarında iç tutarlılık katsayıları ve madde-test korelasyonları hesaplanmıştır. Hesaplanan madde-test korelasyonları testte düşük korelasyona sahip madde olmadığını göstermiştir. İç tutarlılık anlamında güvenilirlik katsayısı olarak Cronbach Alpha katsayıları ise toplumsal ilişkiler alt boyutunda 0.95, kavramlar alt boyutunda 0.94 ve teknikler alt boyutunda 0.94 olarak bulunmuştur (Aksu,1994). Şahin (2013) iç tutarlılık anlamında güvenilirlik katsayısı olarak Cronbach Alpha katsayılarını her bir alt boyut düzeyinde hesaplamıştır. Buna göre toplumsal ilişkiler alt boyutunda güvenilirlik katsayısı 0.97, kavramlar alt boyutunda güvenilirlik katsayısı 0.98 ve teknikler alt boyutunda güvenilirlik katsayısı 0.98 şeklinde hesaplanmıştır. Puanlar oldukça yüksek olduğu için anketin iç tutarlılık bakımından güvenilirlik düzeyi yüksektir.

Veri Toplama Aracının Uygulanması

Araştırmada kullanılan anketi araştırmacı örneklem kapsamında 10 – 24 Kasım tarihleri arasında uygulamıştır. Anketleri 250 resmî ilkökul öğretmeni doldurmuştur. Doldurulan anketlerin kontrolünde 10 anketin geçersiz olduğu düşünülmüştür. Geçersiz olma sebepleri yanıtlanmayan maddeler, fotokopi ile çoğaltma, yanıtlardaki tutarsızlıklar gibi durumlardır. Araştırmanın örnekleme cevapları geçerli sayılan 240 katılımcıdır. Araştırma probleminin cevabını bulmak için 240 katılımcıdan elde edilen veriler analiz edilmiştir.

Güvenirlik ve Geçerlik Çalışmaları

Çalışmanın veri toplama aracı olan ‘Okul Müdürlerinin Etkililiği Anketi’nin iç tutarlılık bakımından güvenilirlik kanıtı Cronbach’s Alpha katsayısı hesaplanarak bulunmuştur. Bu hesaplamalar için SPSS 20.0 istatistik yazılımları kullanılmıştır. Yapı geçerliğine yönelik kanıtlar doğrulayıcı faktör analizi ile Şahin(2013) tarafından hesaplanmıştır.

Güvenirlik Çalışmaları

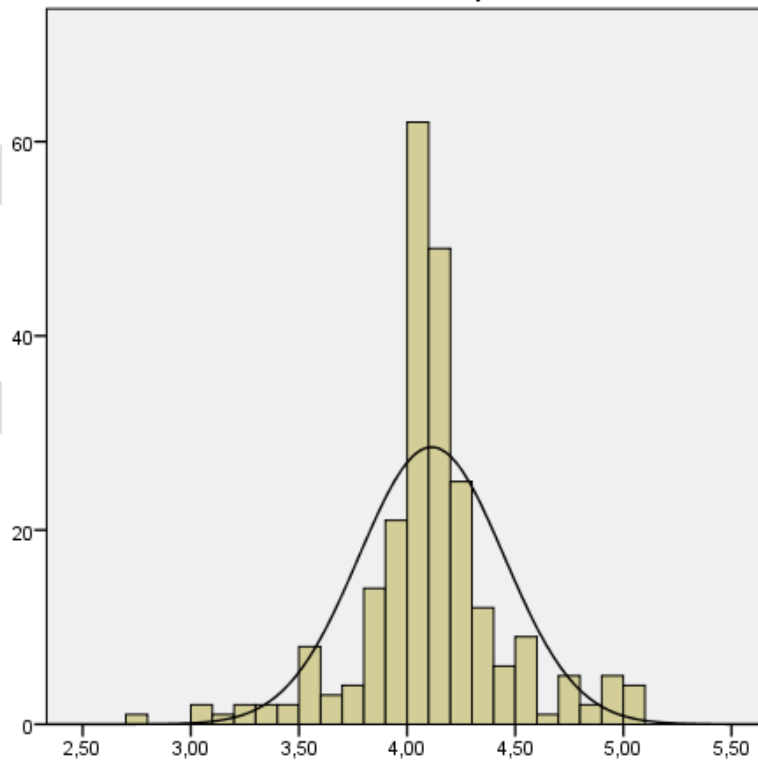
Çalışmada kullanılan anketin maddeleri olumlu önermelerden oluştuğu için tekrar kodlama yapılmamıştır. Anketin tamamı olan 60 maddenin standardize edilmiş Cronbach's Alpha katsayısı $\alpha=0.946$ olarak hesaplanmıştır. Anketin alt boyutlarından toplumsal ilişkiler ile ilgili olan 21 maddenin standardize edilmiş Cronbach's Alpha katsayısı $\alpha=0.858$ olarak hesaplanmıştır. Kavramlar kapsamında 20 maddenin standardize edilmiş Cronbach's Alpha katsayısı $\alpha=0.861$ olarak hesaplanmıştır. Teknikler kapsamında 19 maddenin standardize edilmiş Cronbach's Alpha katsayısı $\alpha=0.833$ olarak hesaplanmıştır. Standardize edilmiş Cronbach's Alpha katsayıları ve madde-toplam puan korelasyonları anketin genelinde ve alt boyutlarında yüksek değerlerde bulunmuştur. Anketin iç tutarlılık bakımından güvenilirlik düzeyi yüksektir.

Geçerlik Çalışmaları

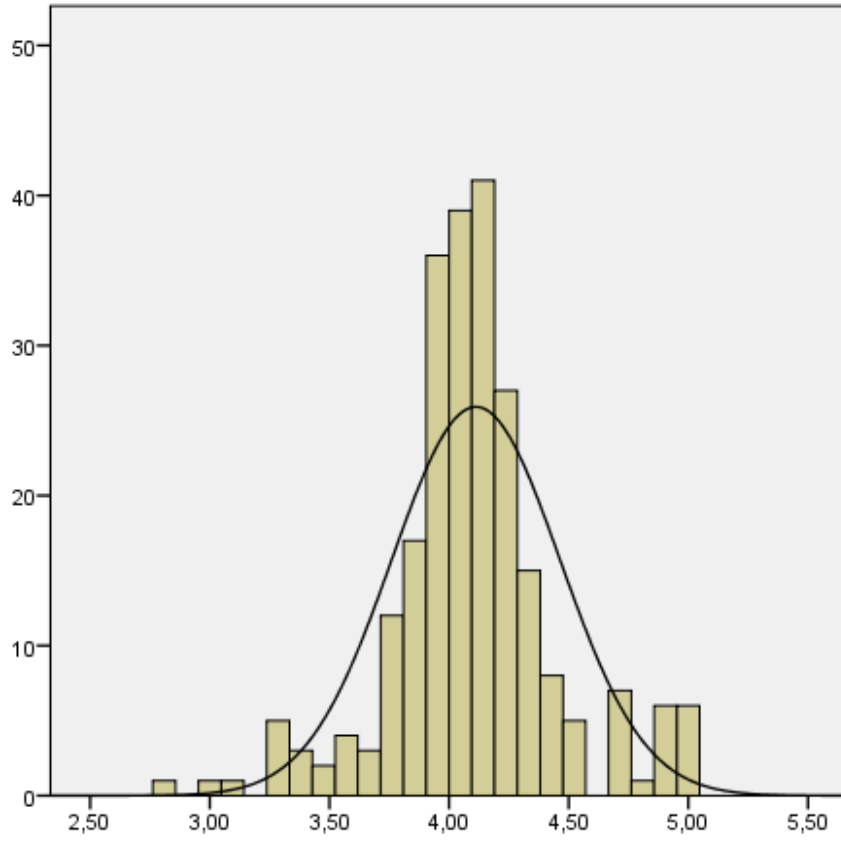
Çalışmanın anketini başka araştırmacı geliştirilmiştir. Anketi geliştiren araştırmacının yapı geçerliğine yönelik çalışmaları 'Veri Toplama Aracı' başlığında özetlenmiştir. Yapı geçerliğine yönelik kanıtlar bulmak için 'doğrulayıcı faktör analizi (DFA)' kullanılmıştır. Anket maddeleri olumlu ve pozitif yönlü önermelerdir. Tekrar kodlama işlemi yapılmamıştır. DFA çoklu regresyon ve modellemeye göre çok değişkenli analiz tekniği olarak bilinir. DFA analizi sonucuna göre ki-kare istatistiği ($\chi^2 = 4913.53$; $p=0.000$) manidar, ki-kare istatistiğinin serbestlik derecesine ($sd= 1707$) oranı $2.88 < 5$ olarak bulunmuştur. Uyum iyiliği indekslerinden RMSEA değeri 0.077 'dir ve 0 'a oldukça yakındır. Çıktılara göre kurulan DFA modelinde veri-model uyumu yüksek düzeyde ve manidardır (Şahin, 2013).

Toplam Puanların Dağılımı

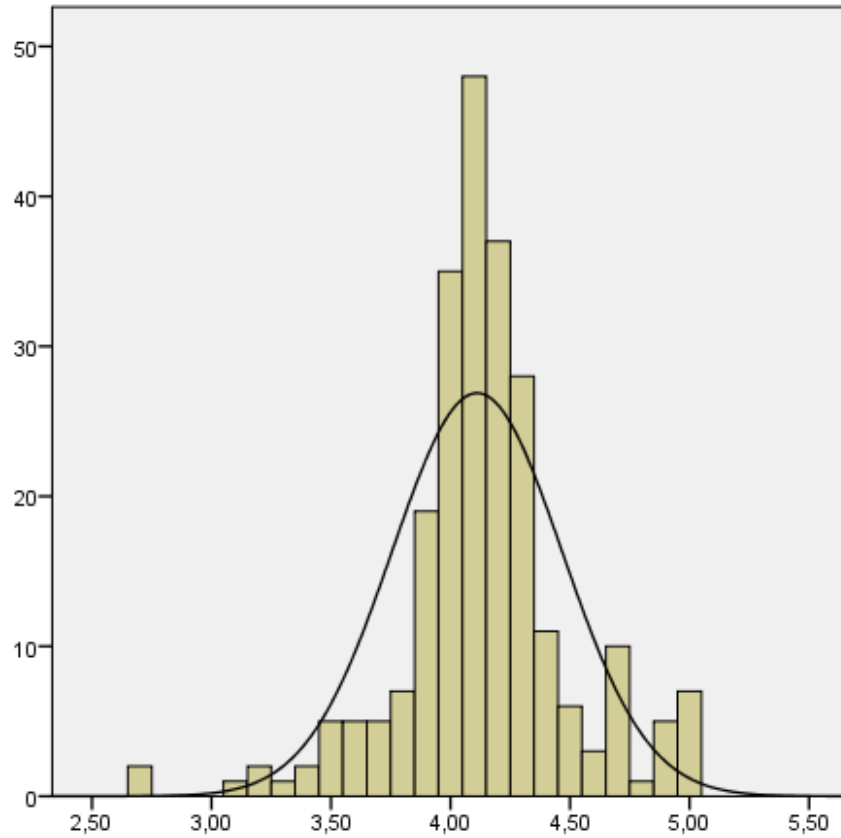
Geçerlik ve güvenilirlik analizlerinin bulgularına göre çalışmanın veri toplama aracı ile elde edilen verilerin istenen düzeyde geçerli ve güvenilir olduğunu sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmalar anketin genelinde ve alt boyutlarında toplam puanların manidar olduğu göstermiştir. Çalışmada ileri istatistiksel işlemlere başlamadan önce anket puanlarının dağılımları incelenmelidir (Tekin, 1991). Maddelerin genelinde ve alt boyutlarında anket toplam puanlarının dağılımı aşağıdaki grafiklerde verilmiştir.

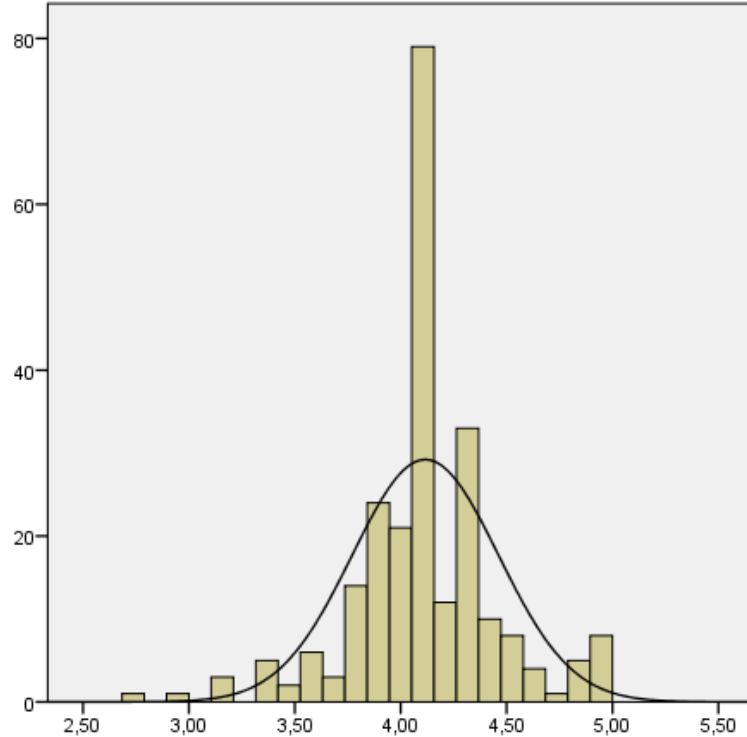
Şekil 2. Anket Toplam Puanlarının Dağılımı Grafiği

Şekil 3. Toplumsal İlişkiler Alt Boyutunda Anket Toplam Puanlarının Dağılımı Grafiği

Şekil 4. Kavramlar Alt Boyutunda Anket Toplam Puanlarının Dağılımı Grafiği

Şekil 5. Teknikler Alt Boyutunda Anket Toplam Puanlarının Dağılımı Grafiği

Toplam puanların dağılımları genel olarak yukarıya doğru sivrilmektedir. Sağa veya sola çarpık değildir. Dağılımlar normal dağılımdan sapma göstermiştir. Sapmanın kabul edilebilir sınırlar içerisinde olup olmadığı yani toplam puanların normal dağılım gösterip göstermediği Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk normallik testleri ile incelenmiştir. Analiz çıktıları Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Anket Toplam Puanlarının Normallik Testleri

Alt Boyutlar	Kolmogorov – Smirnov			Shapiro – Wilk		
	İstatistik	sd	p	İstatistik	sd	p
Toplumsal İlişkiler	.121	240	.000	.944	240	.000
Kavramlar	.127	240	.000	.937	240	.000
Teknikler	.125	240	.000	.940	240	.000
GENEL	.143	240	.000	.919	240	.000

Örneklem 50’den az olursa Shapiro-Wilk fazla olursa Kolmogorov-Smirnov testi kullanılır. Toplam puanların dağılımı normal dağılımdan farklılık gösterirse parametrik olmayan testler kullanılır (Büyüköztürk, 2002). Normallik testleri çıktılarına göre ($p < 0.05$) anketin genelinde ve alt boyutlarında toplam puanların dağılımları normal dağılımdan manidar düzeyde farklılaşmaktadır. Araştırma problemlerine yönelik ileri istatistiklerde normallik varsayımının ön koşulu olan (parametrik) testler yerine normal dağılım varsayımı gerektirmeyen (parametrik olmayan) testlerin kullanılması uygun olur.

Verilerin Analizi

Araştırma problemlerine göre betimsel ve yordamsal istatistiksel yöntemler kullanılmıştır. Birinci alt probleme göre anketin alt boyutlarında toplam puan ortalamaları üzerinden çıkarımlara ulaşılmıştır. Anket 5’li Likert tipi maddelerden meydana geldiği için ortalama puanların yorumlanmasında aşağıdaki puan aralıkları ve yorumları kullanılmıştır.

- 1.00 ile 1.79 arası.....Çok düşük düzeyde etkililik
1.80 ile 2.59 arası.....Düşük düzeyde etkililik
2.60 ile 3.39 arası.....Orta düzey etkililik
3.40 ile 4.19 arası.....Üst düzey etkililik
4.20 ile 5.00 arası.....Mükemmel düzeyde etkililik

İkinci ve üçüncü alt problemler bağımsız değişkenlere göre hipotez testleri ile analiz edilmiştir. Anketin genelinde ve alt boyutlarında toplam puanların dağılımları normal dağılımdan manidar düzeyde farklılaştığı için bu problemlere yönelik hipotez testlerinde ‘Kruskal-Wallis H testi’ ve ‘Mann Whitney U testi’ kullanılmıştır. Analizler SPSS 20.0 istatistik yazılımıyla hesaplanmıştır.

BULGULAR VE YORUM

Araştırma problemlerine ait bulgular ve bulgulara bağlı betimsel çıkarımlar şunlardır:

Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Öğretmen algılarına göre resmi ilkökul müdürlerinin toplumsal ilişkiler, kavramlar ve teknikler alanlarındaki etkililik düzeyleri nedir?

Resmî ilkökul müdürlerinin etkililik düzeylerine ilişkin öğretmen algıları alt boyutlara göre anket ortalama puanları ve standart sapmalar dikkate alınarak Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3. Resmî ilkökul Müdürlerinin Etkililik Düzeylerine İlişkin Öğretmen Algıları

Alt Boyutlar	N	Ortalama Puan	Standart Sapma	Etkililik Düzeyi
Toplumsal İlişkiler	240	4.11	0.35	Üst düzey
Kavramlar	240	4.11	0.36	Üst düzey
Teknikler	240	4.12	0.35	Üst düzey
Toplam	240	4.11	0.34	Üst düzey

Resmî ilkökul öğretmenleri toplamda ve üç alt boyutta müdürlerinin üst düzeyde etkili olduğunu düşünmektedir. Helvacı ve Koçak (2011) tarafından yapılan “Okul Yöneticilerinin Etkililiğinin Değerlendirilmesi” araştırmasında öğretmen algılarına göre okul müdürleri üst düzeyde etkilidir. Bulgular benzerlik göstermektedir.

İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Öğretmen algılarına göre resmi ilkökul müdürlerinin etkililik düzeyleri öğretmenlerin meslekteki kıdemine ve cinsiyetine göre değişmekte midir?

Meslekteki kıdeme göre yapılan analizlerde ‘Kruskal-Wallis H testi’, cinsiyete göre yapılan analizlerde ‘Mann Whitney U testi’ kullanılmıştır. Çıktılar ve bulgular aşağıdadır:

Tablo 4. Kıdem Değişkenine Göre Kruskal – Wallis H testi Sonuçları

Kıdem	N	Sıra Ortalaması	χ^2	sd	p
5 yıl ve aşağı	28	124.45			
6 ile 10 yıl arası	48	120.02			
11 ile 15 yıl arası	40	128.04			
16 ile 20 yıl arası	40	111.91	5.436	6	0.489
21 ile 25 yıl arası	35	129.59			
26 ile 30 yıl arası	33	125.24			
31 yıl ve üzeri	16	88.00			
Toplam	240				

Kruskal-Wallis H testi çıktıklarına ($\chi^2=5.436$, $p>0.05$) göre okul müdürlerinin etkililik düzeylerine yönelik öğretmen algıları öğretmenlerin meslekteki kıdemlerine göre 0.05 düzeyinde manidar şekilde farklılaşmamaktadır. Kasapoğlu (2009) tarafından yapılan “Yönetici ve Öğretmen Görüşlerine Göre Yönetimsel Etkililik Açısından Okul Yöneticilerinin Kendilerini Geliştirme Düzeyinin Değerlendirilmesi” araştırmasının bulguları okul yöneticilerinin mesleki kıdemleri ilerledikçe etkililiğin arttığını göstermektedir. Araştırma bulguları farklıdır.

Tablo 5. Cinsiyet Değişkenine Göre Mann Whitney U testi Sonuçları

Cinsiyet	N	Sıra Ortalaması	Mann Whitney U	p
Erkek	76	120.26		
Kadın	164	120.61	6.250,500	0.971
Toplam	240			

Mann-Whitney U testi hesaplamalarına göre (Mann-Whitney U=6.250,500, $p>0.05$) okul müdürlerinin etkililik düzeylerine yönelik öğretmen algıları öğretmenlerin cinsiyetlerine göre 0.05 düzeyinde manidar farklılık göstermemektedir. Aksu (1994) tarafından yapılan “Okul Müdürlerinin Etkililiği ve Okul İklimi” araştırmasına göre okul müdürlerinin etkililiği ile ilgili öğretmen algıları öğretmenlerin cinsiyetine göre anlamlı şekilde farklılaşmaktadır. Araştırma bulguları farklıdır.

Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Öğretmen algılarına göre resmi ilköğretim müdürlerinin toplumsal ilişkiler, kavramlar ve teknikler alanlarındaki etkililik düzeyleri öğretmenlerin meslekteki kıdemine ve cinsiyetine göre değişmekte midir?

Meslekteki kıdeme göre hesaplanan analizlerde ‘Kruskal-Wallis H testi’, cinsiyete göre hesaplanan analizlerde ‘Mann Whitney U testi’ kullanılmıştır. Analiz çıktıları ve bulguları aşağıdadır:

Tablo 6. Toplumsal İlişkiler Alt Boyutunda Kıdem Değişkenine Göre Kruskal – Wallis H testi Sonuçları

Kıdem	N	Sıra Ortalaması	χ^2	sd	p
5 yıl ve aşağı	28	132.82			
6 ile 10 yıl arası	48	122.15			
11 ile 15 yıl arası	40	114.01			
16 ile 20 yıl arası	40	116.76	8.696	6	0.191
21 ile 25 yıl arası	35	129.47			
26 ile 30 yıl arası	33	131.05			
31 yıl ve üzeri	16	78.19			
Toplam	240				

Kruskal-Wallis H testi analizi ($\chi^2=8.696$, $p>0.05$) okul müdürlerinin toplumsal ilişkiler alt boyutunda etkililik düzeylerine yönelik öğretmen algılarının öğretmenlerin meslekteki kıdemlerine göre 0.05 düzeyinde manidar şekilde farklılaşmadığını göstermektedir. Tekyıl (2003) tarafından yapılan “İlkokullarda Yönetici Davranışlarının Etkililiği” çalışmasının toplumsal ilişkiler alt boyutu ile ilgili bulguları öğretmen algılarının mesleki kıdeme göre değişmediğini ortaya koydu. İki araştırmanın bulguları benzerdir.

Tablo 7. Toplumsal İlişkiler Alt Boyutunda Cinsiyet Değişkenine Göre Mann Whitney U testi Sonuçları

Cinsiyet	N	Sıra Ortalaması	Mann Whitney U	p
Erkek	76	118.51		
Kadın	164	121.42	6.383,500	0.762
Toplam	240			

Mann-Whitney U testi analizine göre (Mann-Whitney U=6.383,500 $p>0.05$) okul müdürlerinin toplumsal ilişkiler alt boyutunda etkililik düzeylerine yönelik öğretmen algıları öğretmenlerin cinsiyetlerine göre 0.05 düzeyinde manidar farklılık göstermemektedir. Kebapçı (2010) “Okul Yöneticilerinin Öğretmenleri İle Olan İlişkilerindeki İletişimsel Etkililikleri” araştırmasında okul yöneticilerinin öğretmenleriyle ilişkilerinin iyi olduğunu tespit etti. Öğretmenlerin algılarında cinsiyetlerine göre manidar bir fark vardır. Erkek öğretmenlerin yöneticileriyle iletişiminin daha iyi olduğu ortaya çıkmıştır. Araştırma bulguları farklılık göstermektedir.

Tablo 8. Kavramlar Alt Boyutunda Kıdem Değişkenine Göre Kruskal – Wallis H testi Sonuçları

Kıdem	N	Sıra Ortalaması	χ^2	sd	p
5 yıl ve aşağı	28	121.29			
6 ile 10 yıl arası	48	123.44			
11 ile 15 yıl arası	40	130.14			
16 ile 20 yıl arası	40	103.71	6.155	6	0.406
21 ile 25 yıl arası	35	129.79			
26 ile 30 yıl arası	33	126.45			
31 yıl ve üzeri	16	95.59			
Toplam	240				

Kruskal-Wallis H testi analizlerine ($\chi^2=6.155$, $p>0.05$) göre okul müdürlerinin kavramlar alt boyutunda etkililik düzeylerine yönelik öğretmen algıları öğretmenlerin meslekteki kıdemlerine göre 0.05 düzeyinde manidar şekilde farklılaşmamaktadır. Aksu (1994) tarafından yapılan “Okul Müdürlerinin Etkililiği ve Okul İklimi” araştırmasında öğretmenlerin meslekteki kıdemlerine göre algılarında kavramlar alt boyutunda okul müdürlerinin etkililiği ile ilgili anlamlı farklılıklar vardır. Araştırmaların bulguları benzer değildir.

Tablo 9. Kavramlar Alt Boyutunda Cinsiyet Değişkenine Göre Mann Whitney U testi Sonuçları

Cinsiyet	N	Sıra Ortalaması	Mann Whitney U	p
Erkek	76	121.89		
Kadın	164	119.86	6.126,500	0.833
Toplam	240			

Mann-Whitney U testi çıktılarına göre (Mann-Whitney U=6.126,500, $p>0.05$) okul müdürlerinin kavramlar alt boyutunda etkililik düzeylerine yönelik öğretmen algıları öğretmenlerin cinsiyetlerine göre 0.05 düzeyinde manidar farklılık göstermemektedir. Şahin (2013) “İlköğretim Okulu Müdürlerinin Yönetimsel Etkililik Düzeylerine İlişkin Öğretmen Görüşleri” araştırmasında öğretmen

algılarının müdürlerin kavramlar alt boyutunda cinsiyet bakımından manidar olarak farklı olmadığını ortaya koydu. Kadın ve erkek öğretmenlerin okul müdürlerinin etkililik düzeyleri ile ilgili görüşleri benzerdir. İki araştırmanın bulguları benzerlik göstermektedir.

Tablo 10. Teknikler Alt Boyutunda Kıdem Değişkenine Göre Kruskal – Wallis H testi Sonuçları

Kıdem	N	Sıra Ortalaması	χ^2	sd	p
5 yıl ve aşağı	28	117.95			
6 ile 10 yıl arası	48	120.26			
11 ile 15 yıl arası	40	134.41			
16 ile 20 yıl arası	40	115.46	2.847	6	0.828
21 ile 25 yıl arası	35	121.03			
26 ile 30 yıl arası	33	119.97			
31 yıl ve üzeri	16	103.38			
Toplam	240				

Kruskal-Wallis H testi çıktıklarına ($\chi^2=2.847$, $p>0.05$) göre okul müdürlerinin teknikler alt boyutunda etkililik düzeylerine yönelik öğretmen algıları öğretmenlerin meslekteki kıdemlerine göre 0.05 düzeyinde manidar şekilde farklılaşmamaktadır. Yenipınar (1998) “İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Etkililik Düzeyleri” çalışmasında teknikler alt boyutunda öğretmen algıları mesleki kıdeme göre farklı değildir. Müdürlerin etkililiğinin üst düzeyde olduğu düşünülmektedir. Araştırmaların bulguları benzerdir.

Tablo 11. Teknikler Alt Boyutunda Cinsiyet Değişkenine Göre Mann Whitney U testi Sonuçları

Cinsiyet	N	Sıra Ortalaması	Mann Whitney U	p
Erkek	76	118.91		
Kadın	164	121.24	6.353,000	0.808
Toplam	240			

Mann-Whitney U testi analizi (Mann-Whitney U=6.353,000, $p>0.05$) okul müdürlerinin teknikler alt boyutunda etkililik düzeylerine yönelik öğretmen algıları öğretmenlerin cinsiyetlerine göre 0.05 düzeyinde manidar farklılık göstermemektedir. Değgin (2003) tarafından yapılan “Etkili Okul” araştırmasında okul yöneticilerinin teknikler alt boyutu ile ilgili bulgularında öğretmenlerin cinsiyetlerine göre algılarında bir fark olmadığını ortaya koydu. İki araştırmanın bulguları benzerdir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışmanın amaç bölümündeki soruların çözümlenmesiyle ulaşılan bulgulardan elde edilen sonuçlar ve sonuçlara göre yapılan öneriler şunlardır:

Sonuçlar

Çalışmanın amacı ilkökul öğretmenlerinin algılarına göre okul müdürlerinin etkililik düzeylerini belirlemektir. Okul yönetiminin geliştirilmesi ile istenen düzeyde eğitim çalışmalarının yapılması, okulda çalışanların başarılı olması için yönetimde etkililik önemlidir. Toplumsal ilişkiler, kavramlar ve teknikler alt boyutlarına göre öğretmen algıları değerlendirilmiştir. Öğretmenlerin algılarında kıdem ve cinsiyet değişkenleri arasında farklılık olup olmadığı araştırılmıştır. Araştırma sonuçları şunlardır:

Betimsel açıdan ilkökul müdürlerinin etkililik düzeyleriyle ilgili öğretmenlerin algılarının benzer olduğu tespit edilmiştir. Öğretmenler müdürlerinin üst düzeyde etkili olduğu görüşündedir. İlkokul müdürlerinin etkililiği ile ilgili öğretmen algıları öğretmenlerin mesleki kıdemine ve cinsiyetine göre değişmemektedir. Toplumsal ilişkiler, kavramlar ve teknikler alt boyutlarında da manidar bir fark bulunmamıştır.

Öneriler

İlkokulların başarılı olabilmesi için amaçlarına ulaşması gerekir. Okulun amaçlarına ulaşabilmesi için müdürün gelişimi çok önemlidir. Okul müdürlerinin amaçlara ulaşılacak düzeyde olması gerekir. Okulun başarısında özellikle okul müdürü çok etkilidir. Müdürlerin gelişimi için her zaman eğitilmeleri gerekir. Yöneticilere toplumsal ilişkiler, kavramlar ve teknikler alanlarında ihtiyaç olduğu kadar eğitim faaliyeti düzenlenmelidir. Müdürlerin eğitim düzeyinin öğretmenlerden daha iyi olması gerekir. Okulu idare eden, kontrolü sağlayan müdürdür. Müdürlere öğretmenlerden daha fazla eğitim verilmelidir. Eğitim yönetimi ve denetimi alanında yüksek lisans ve doktora eğitimi almış eğitimciler daha başarılı müdür olabilir. Müdürlerin öğretmenlere rehberlik edebilmesi için çok iyi bir donanıma sahip olması gerekir. Okul müdürlerini görevlerine atamadan önce işi yapabilecek kapasitede olup olmadıkları iyice düşünülmelidir. Liderlik özelliklerine sahip zeki, eğitilmiş, hırslı, çalışkan, kitleri peşinden sürükleyebilen, genç öğretmenler de müdür olabilmelidir. Müdür olmadan müdür muavinliği yapmış olmak da iyidir. Hayatta emin adımlarla basamak basamak yükselmek tercih edilmelidir. Yöneticilik yetenekleri yaşa bağlı değildir. Gençler de çok iyi bir idareci olabilir. Toplumun müdürden beklentilerinin ne olduğu belirlenmelidir. İlkokul müdürlerinin etkililik düzeyi ile ilgili araştırmalar yapılmalıdır. Bu araştırmanın ve benzeri araştırmaların sonuçları dikkate alınmalıdır. Öğrenen bir örgüt olarak okulda çalışan herkes etkili okul ve etkili okul müdürlüğü konusunda ilgili çalışmalara önem verirse okulda verilen eğitim beklenen düzeyde ulaşabilir.

KAYNAKLAR

- Acar, A. C. Adal, Z., Ataay, D. İ., Dündar, G., Özçelik, O., Sadullah, Ö., Tüzüner ve Uyargil, C. (2013). *İnsan Kaynakları Yönetimi*, İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş.
- Ada, Ş. ve Yıldırım, İ. (2015). *Okul Müdürlerinin Kişilik Özellikleri ve Denetim Odakları İle Okul Etkililiği Arasındaki İlişki*, Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi, 2 (5), 113-130.
- Aksu, A. (1994). *Okul Müdürlerinin Etkililiği ve Okul İklimi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Malatya İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı. No:36951.
- Arslandaş, H. İ. ve Özkan, M. (2014). *Öğretmen ve Yönetici Gözüyle Etkili Okulda Yönetici Özelliklerinin Belirlenmesi*, The Journal of Academic Social Science Studie, 26 ,181-193, doi:10.9761/JASSS2295.
- Aydın, M. (2014). *Eğitim Yönetimi*, Ankara: Gazi Kitabevi.
- Badavan, Y. ve Çobanoğlu, F. (2016). *Başarılı Okulların Anahtarı: Etkili Okul Değişkenleri*, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 26, doi: 10.5505.
- Baguley, P. (1994). *Effective Communication For Modern Business*, England: McGRAW-HILL Book Company Europe.
- Balcı, A. (1993). *Etkili Okul: Kural, Uygulama, Araştırma*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Balcı, A. (2011). *Etkili Okul Geliştirme: Kuram, Uygulama, Araştırma*, Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Başaran, E. İ. (1992). *Yönetimde İnsan İlişkileri: Yönetimsel Davranış*, (Akt. S. Şahin), Ankara: Gül Yayınevi.
- Bechtell, L. M. (2003). *Hedefin Üstünde Nasıl Etkili İş Kontrolü Yapılır*, (Çev. M. Abuş), İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Bell, L., Bolam, R., Bush, T., Glatter, R ve Ribbins, P. (1999). *Educational Management*, London: A SAGE Publications Company.
- Buluç, B. ve Şenel, A. (2016). *İlkokullarda Okul İklimi İle Okul Etkililiği Arasındaki İlişki*, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 26.
- Bunting, M. (2016). *The Mindful Leader*, Australia: Wiley Ltd.
- Büyüköztürk, Ş. (2002). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*, Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Drucker, P. F. (1970). *Technology, Management And Society*, London: Pan Books LTD.
- Drucker, P. F. (1972). *The Effective Executive*, London: Pan Books Ltd.
- Drucker, P. F. (1996). *Managing For The Future*, England: Clays Ltd.

- Ensari, H. ve Gündüz, Y. (2006). *İlköğretim Okullarında Yönetim ve Kalite*, İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- George, J. M. ve Jones, G. R. (2005). *Understanding and Managing Organizational Behavior*, New Jersey: Pearson Education Ltd.
- Gill, J. Ve Johnson, P. (1991). *Research Methods For Managers*, London: Paul Chapman Publishing Ltd.
- Gordon, T. (2006). *Etkili Öğretmenlik Eğitimi*, (Çev. E. Aksay), Ankara: Sistem Yayıncılık.
- Güçlü, N. ve Koşar, S. (2016). *Eğitim Yönetiminde Liderlik*, Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Gümüş, E. ve Işık, A. N. (2016). *Yönetici Öz-Yeterliliği ve Okul Etkliliği Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, Kastamonu Eğitim Dergisi, 25(1), 419-434.
- Gündüzalp, S., Şener, G. ve Turhan, M. (2017). *Türkiye’de Okul Etkliliği Araştırmalarına Genel Bir Bakış*, Turkish Journal of Educational Studies, 4(2).
- Harvard Business Review. (2000). *Kendinizi Yönetmek*, (Çev. A. Kardam), İstanbul: Acar Basım ve Cilt Sanayi Ticaret A.Ş.
- Harvard Business Review. (2006). *Kriz Yönetimi*, (Çev. S. Atay), İstanbul: Acar Basım ve Cilt Sanayi Ticaret A.Ş.
- Helvacı, M. A. ve Koçak, F. (2011). *Okul Yöneticilerinin Etkliliğinin Değerlendirilmesi (Uşak İli Örneği)*, Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi, Uluslararası E-Dergi, 1(1) .
- Hoy, K. W. ve Miskel, C., G. (2012). *Eğitim Yönetimi*, (Çev. T. Turan), Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Işıksaçan, T. (2013). *Etkili İletişim*, İstanbul: Kum Saati Yayınları.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Karavelioğlu, A.M. (2015). *Liderlik*, Lefkoşa: Comment Grafik ve Yayıncılık.
- Karslı, D. M. (2004). *Yönetimsel Etklilik*, (Akt. S. Şahin), Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Karslı, D. M. (2006). *Etkili Okul Yöneticiliği*, İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Kasapoğlu, H. (2009). *Yönetici ve Öğretmen Görüşlerine Göre Yönetimsel Etklilik Açısından Okul Yöneticilerinin Kendilerini Geliştirme Düzeyinin Değerlendirilmesi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kıncal, R. Y. (2015). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Konan, N. (2015). *Eğitim Yönetiminde Yeni Liderlik Yaklaşımları*, Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Koşar, S., Özdemir, S. ve Sezgin, F. (2013). *Eğitim Yönetiminde Kuram ve Uygulama*, Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Koontz, H. Ve Wehrich, H. (1990). *Essentials Of Management*, Singapore: McGraw- Hill Publishing Company.
- Kouzes, J. M. ve Posner, B. Z. (2016). *Learning Leadership*, America: Wiley Ltd.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2017). *2016 - 2017 KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı Eğitim İstatistikleri Yıllığı*, <http://www.mebnet.net>. (Erişim tarihi: 11 Nisan 2017).
- Öztekin, A. (2012). *Yönetim Bilimi*, Ankara: Siyasal Yayınevi.
- Rhinesmith, H. S. (2000). *Yöneticinin Küreselleşme Rehberi*, (Çev. G. Şen), İstanbul: Ayhan Matbaası.
- Scoot, M. (1997). *Zaman Yönetimi*, (Çev. A. Ç. Çelik), İstanbul: Rota Yayın Yapım Tanıtım Tic. Ltd. Şti.
- Stoner, A. F. J. (1982). *Management (Second Ed.)*. Englewood Cliffs. NJ: Prentice- Hall, Inc., (Çev. Ş. Şahin). Ankara.
- Şahin, S. (2013). *İlköğretim Okulu Müdürlerinin Yönetimsel Etklilik Düzeylerine İlişkin Öğretmen Görüşleri*, Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.
- Tekin, H. (1991). *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme*, Ankara: Yargı Yayınevi.
- Thierauf, R. J. (1984). *Effective Management Information Systems*, America: A. Bell and Howell Company.
- Tınaz, P. (2000). *Organizasyonlarda Etkili Öğrenme Stratejileri*, İstanbul: Avcıol Matbaası.
- Truskie, S. D. (1999). *Leadership In High-Performance Organizational Cultures*, London: Quorum Books.
- Winston, S. (1983). *The Organized Executive*, America: W.W. Norton And Company.
- Yenipınar, Ş. (1998). *İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Etklilik Düzeyleri*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bolu, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Yorgancıoğlu, O. M. (2012). *Beşikten Mezara Eğitim*, Gazimağusa: Okman Printing Ltd.

EXTENDED ABSTRACT

This study is concerned with the effectiveness levels of primary school principals according to teacher perceptions. The aim of this research is to determine the effectiveness levels of elementary school principals in the fields of social relations, concepts and techniques. The purpose of this study is to determine the effectiveness levels of elementary school principals for the development of bilingual education. The research was conducted with 240 teachers working in 20 official primary schools in the TRNC. Participants were identified by appropriate sampling method. Data collection tool developed by Richard L. Andrews and translated into Turkish by Aksu (1994) is the questionnaire of "The Effectiveness of School Principals". Reliability and validity studies of the questionnaire were made by gahin (2013). Reliability studies in this study were tested for internal consistency reliability and substance-test correlations. The values found in the survey and its sub-dimensions are high. Validity studies of the questionnaire were conducted by the researcher who developed the questionnaire. According to the results of calculation, data-model adaptation in DFA model is found to be high level and significance. Nonparametric hypothesis tests were used to analyze the data. Hypotheses were tested with 'Kruskall-Wallis H test' and 'Mann Whitney U test'. The findings of the study show that formal elementary school principals are at a high level of influence according to teacher perceptions at the descriptive level. Teacher perceptions do not depend on seniority, sex and sub-dimensions (social relations, concepts, techniques). There was no significant difference between teacher perceptions.

Key Words: Education, primary school, principal, teacher, effectiveness.

IJTASE